

Folketingets Social- og Indenrigsudvalg

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
sim@sim.dk
www.sim.dk

Sagsnr.
2015 - 6147

Doknr.
280892

Dato
16-11-2015

Folketingets Social- og Indenrigsudvalg har d. 26. oktober 2015 stillet følgende spørgsmål nr. 5 (L 7) til social- og indenrigsministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Spørgsmål nr. 5:

"Vil ministeren redegøre for Den Europæiske Menneskerettighedskonventions bestemmelse om ret til familieliv i forhold til adopterede børns ret til at have kontakt med sin biologiske familie?"

Svar:

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) indeholder i artikel 8 følgende bestemmelse:

"Artikel 8

Stk. 1. Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

Stk. 2. Ingen offentlig myndighed kan gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, undtagen for så vidt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed."

Bestemmelsens stk. 1 kan bl.a. beskytte et adoptivbarns ret til respekt for sit familieliv med sine oprindelige forældre, men efter stk. 2 kan offentlige myndigheder gøre indgreb i denne ret, når bestemmelsens betingelser for dette er opfyldt.

Retten til et familieliv i form af kontakt med de oprindelige forældre er generelt beskyttet efter stk. 1. Spørgsmålet om indgreb i denne ret til familieliv reguleres efter stk. 2, som skal fortolkes i lyset af relevante folkeretlige principper som fastlagt i navnlig FN's børnekonvention, den europæiske konvention af 27. november 2008 om adoption af børn og Haagerkonventionen.

I FN's børnekonventions artikel 3, stk. 1 fastslås det, at barnets tarv generelt skal komme i første række i alle foranstaltninger vedrørende børn. Efter artikel 21 skal de deltagerstater, der anerkender og/eller tillader adoption, bl.a. sikre at barnets tarv skal være af altafgørende betydning, at adoption er tilladelig i betragtning af barnets stilling i forhold til forældre, pårørende og værger, at – om nødvendigt – personer, der berøres, på oplyst grundlag har givet deres accept af adoptionen på baggrund af den fornødne rådgivning, og at et barn ved international adoption nyder beskyttelse efter regler svarende til dem, der gælder for national adoption. Konventionen indeholder ikke nærmere om retsvirkningerne af en adoption.

Europarådets Adoptionskonvention af 2008, der omfatter både nationale og internationale adoptioner, fastslår ligeledes i artikel 4, at den kompetente myndighed ikke må bevilge en adoption, hvis ikke myndigheden vurderer, at adoptionen vil være til barnets bedste. Efter artikel 11, stk. 1 bliver et barn ved adoption et fuldgyldigt medlem af adoptantens/-ernes familie og får de samme rettigheder og pligter over for adoptanten/-erne og dennes/deres familie som et barn af adoptanten/-erne, hvis forældreskab er retligt konstateret. Adoptionen ophæver det retlige forhold mellem barnet og dets oprindelige far, mor og familie. Efter stk. 3 kan deltagerstaterne dog med hensyn til ophævelsen af det retlige forhold mellem barnet og dets oprindelige familie gøre undtagelser i spørgsmål vedrørende barnets efternavn, ægteskabshindringer og hindringer for indgåelse af registreret partnerskab. Endvidere kan deltagerstaterne efter stk. 4 træffe bestemmelse om andre former for adoption med mere begrænsede virkninger. Bestemmelsen i stk. 1 ses ikke at være til hinder for, at barnet og dets oprindelige slægt har ret til at opretholde kontakt med hinanden.

En adoption medfører efter dansk ret, at der gennemføres et fuldstændigt familieskifte, sådan at de juridiske bånd mellem adoptivbarnet og dets oprindelige forældre ophæves. Denne retsvirkning kendes også fra en række andre lande. At der er tale om et fuldt familieskifte ses imidlertid ikke at afskære de oprindelige forældre og deres bortadopterede barn fra at have ret til at opretholde kontakt med hinanden.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (herefter Domstolen) har i praksis lagt til grund, at de oprindelige forældre og deres bortadopterede barn ved adoption uden samtykke har ret til at opretholde kontakt med hinanden med henblik på at opretholde et familieliv, der var etableret inden adoptionen.

På baggrund af en begrænset retspraksis må det antages, at retten for et adoptivbarn og dets oprindelige forældre til at opretholde et familieliv, som var etableret før adoptionen, i form af kontakt med hinanden, som udgangspunkt er beskyttet af artikel 8, stk. 1, selvom retsforholdet mellem dem er blevet ophævet ved adoptionen, fordi der er sket et fuldstændigt familieskifte.

En afbrydelse af en sådan kontakt (familieliv) er derfor kun berettiget, hvis betingelserne i artikel 8, stk. 2, er opfyldt, navnlig at afbrydelsen er "nødvendig i et demokratisk samfund". Denne betingelse må anses som opfyldt, når afbrydelsen er til barnets bedste. Ved vurderingen af om afbrydelsen af en kontakt er berettiget, indgår en række faktorer, bl.a. resultatet af eventuelle sagkyndige undersøgelser, barnets alder og kontakt med sine oprindelige forældre, adoptivforældre, andre familiemedlemmer og eventuelle plejeforældre, årsagen til adoptionen, om adoptionen er gennemført med eller uden samtykke m.v.

Retten for forældre, der har givet et informeret samtykke til bortadoption af et barn, til at opretholde kontakt (familieliv) med barnet er muligvis kun beskyttet i særlige situationer, eksempelvis hvor forældrene er blevet presset eller forledt til at give samtykket, eller hvor de ikke har forstået rækkevidden af deres samtykke.

I det omfang retten til familieliv er beskyttet efter artikel 8, har medlemsstaterne en positiv forpligtelse til at give parterne mulighed for at udnytte deres rettigheder. Derfor vil den relevante myndighed altid skulle vurdere, om der i den enkelte situation er grundlag for at afbryde kontakten.

Med venlig hilsen
Karen Ellemann